EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2012 12 03
SWD(2012) 402 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

Pridedama prie dokumento

Direktyvos

dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių prieinamumo pasiūlymas

{COM(2012) 721 final}
{SWD(2012) 401 final}

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

Pridedama prie dokumento

Direktyvos

dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių prieinamumo pasiūlymas

1. ĮVADAS

Šis dokumentas – poveikio vertinimo, atlikto rengiant pasiūlymą dėl valstybių narių žiniatinklio prieinamumo įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo, santrauka.

Dauguma valstybių narių yra parengusios žiniatinklio prieinamumo, pagrįsto Žiniatinklio konsorciumo paskelbta Žiniatinklio prieinamumo iniciatyvos Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakcija, politiką ir specifikacijas, todėl interneto svetainių kūrėjų rinka yra susiskaidžiusi. Suderinus tam tikrų pagrindinių viešųjų paslaugų žiniatinklio prieinamumo specifikacijas, būtų žengtas svarbus žingsnis siekiant spręsti rinkos susiskaidymo ir nesaugumo problemą ir būtų užtikrinta nauda valdžios sektoriui ir piliečiams, taip pat sukurta didesnė ir geresnė interneto svetainių prieinamumo rinka.

Apibrėžtys ir pagrindiniai duomenys

Informacinės ir ryšių technologijos apskritai ir internetas konkrečiai yra svarbūs ekonominio augimo veiksniai.

Žiniatinklio prieinamumas siejamas su principais ir metodais, kuriais reikia vadovautis kuriant interneto svetaines, kad tokių interneto svetainių turinys taptų prieinamas visiems naudotojams, visų pirma neįgaliesiems[1]. Egzistuoja tarptautiniu mastu pripažintos technologijų atžvilgiu neutralios prieinamų interneto svetainių ir turinio kūrimo gairės – AA lygio atitikčiai taikomi sėkmės kriterijai ir reikalavimai, pateikti Žiniatinklio konsorciumo paskelbtų Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakcijoje. Pagal Europos Komisijos įgaliojimą Nr. 376 rengiamas Europos standartas, kuriame numatytas tomis gairėmis pagrįstas žiniatinklio prieinamumas.

Žiniatinklio prieinamumas labai svarbus viešojo sektoriaus institucijoms, nes tai joms suteikia galimybę aptarnauti daugiau klientų ir vykdyti savo viešojo sektoriaus funkcijas. E. valdžios paslaugas teikiančių interneto svetainių (apie 380 500 Europos Sąjungoje) ir viešojo sektoriaus interneto svetainių (apie 761 000 Europos Sąjungoje) sparčiai daugėja. Žiniatinklio

[1] Pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją prie neįgaliųjų **priskiriami** asmenys, turintys ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, kurie sąveikaudami su įvairiomis kliūtimis gali trukdyti šiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenės gyvenime lygiai su kitais asmenimis.

prieinamumas naudingas visiems naudotojams, tačiau jis ypač svarbus neįgaliesiems (15 % ES gyventojų, arba 80 mln. žmonių).[2]

Žiniatinklio prieinamumo rinką sudaro visi tie, kurie apibūdinami kaip interneto svetainių kūrėjai: specialistai ir įmonės, užsiimančios tinklalapių techninės struktūros ir turinio kūrimu, subjektai, kuriantys programinės įrangos priemones tinklalapiams kurti ir diegti, ir atitinkamas konsultavimo ir interneto svetainių kūrimo paslaugas teikiančios įmonės. Europos Sąjungoje ši rinka turi didelių augimo galimybių, nes Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakciją atitinka mažiau nei 10 % interneto svetainių. Apskaičiuota, kad ES žiniatinklio prieinamumo rinkos vertė – 2 mlrd. EUR, tačiau išnaudojama tik mažiau kaip 10 % jos galimybių. Suderinimas padės užtikrinti geresnes rinkos sąlygas, kurti naujas darbo vietas, mažinti žiniatinklio prieinamumo užtikrinimo sąnaudas ir kurti prieinamesnes interneto svetaines – tai bus naudinga ir valdžios sektoriui, ir įmonėms, ir piliečiams.

2. POLITIKOS APLINKYBĖS, PROCEDŪRINIAI KLAUSIMAI IR KONSULTACIJOS

Didelė dalis valstybių narių (21) jau ėmėsi priemonių, susijusių su žiniatinklio prieinamumu; tikriausiai jų pavyzdžiu seks ir kitos valstybės narės, nes dauguma jų ratifikavo Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją. Tačiau esama akivaizdžių reikšmingų skirtumų tarp valstybių narių taikomų teisės aktų sistemų.

žiniatinklio 2010–2020 m. Europos strategija dėl negalios (IRT prieinamumas), 2011–2015 m. E. valdžios veiksmų planas (įtraukios ir prieinamos e. valdžios paslaugos) ir Europos skaitmeninė darbotvarkė (Komisija siūlo užtikrinti, kad iki 2015 m. viešojo sektoriaus interneto svetainės taptų visiškai prieinamos). ES finansavimo programomis (BP7, KIP) remiami technologinių žiniatinklio prieinamumo sprendimų moksliniai tyrimai ir plėtra. Žiniatinklio prieinamumą paskatins ir Komisijos standartizavimo įgaliojimas Nr. 376 (dėl IRT produktų, paslaugų ir interneto turinio funkcinio prieinamumo reikalavimų, taikytinų viešųjų pirkimo procedūrose) ir viešųjų pirkimų direktyvų persvarstymas.

Siekiant nustatyti problemas ir poreikius, surengta nemažai viešų konsultacijų su valstybėmis narėmis, sektoriaus įmonėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis ir joms skirtų tyrimų.

Buvo suburta poveikio vertinimo iniciatyvinė grupė, kuriai vadovauja Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos generalinis direktoratas ir kurioje atstovaujama įvairioms Komisijos tarnyboms ir departamentams. Tai Teisės tarnyba, Generalinis sekretoriatas, Komunikacijos, Ekonomikos ir finansų, Užimtumo socialinių reikalų ir įtraukties, Įmonių ir pramonės, Eurostato, Sveikatos ir Vartotojų, Informatikos, Vidaus rinkos ir paslaugų, taip pat Teisingumo generaliniai direktoratai. Jų užduotis – nagrinėti ir aptarti su šiuo pasiūlymu dėl interneto svetainių prieinamumo susijusius klausimus ir perspektyvas.

[2] Žr. Europos neįgaliųjų forumo svetainę http://www.edf-feph.org/Page_Generale.asp?DocID=12534.

Poveikio vertinimo ataskaitos projektai pateikti poveikio vertinimo valdybai, o į ataskaitos galutinį variantą įtrauktos valdybos rekomendacijos.

3. PROBLEMOS APIBŪDINIMAS

Nepaisant to, kad jau dešimt metų rengiamos savanoriškos ES politikos priemonės, įskaitant Tarybos išvadas, Parlamento rezoliucijas, Komisijos komunikatus ir ministrų deklaracijas, žiniatinklio prieinamumo srityje reikiamos pažangos nepadaryta. Pagrindinė problema – rinkos susiskaidymas ir neapibrėžtumas. **Žiniatinklio prieinamumo rinka nėra veiksminga**. **Interneto svetainių kūrėjams** kyla kliūčių dėl papildomų kūrimo išlaidų, kurių susidaro imantis veiksmų tarpvalstybiniu mastu. Įmonės, o ypač MVĮ, neturi žinių ir gebėjimų, kad galėtų tinkamai taikyti visas skirtingas specifikacijas ir procedūras. Tai stabdo konkurenciją ir ekonominį augimą. **Interneto svetainių savininkams** pasiūlymų teikti paslaugas pateikiama mažiau ir jie įkainojami brangiau. **Žiniatinklio prieinamumo paslaugų naudotojai** gali susidurti su nesąveikiomis žiniatinklio naršyklėmis, ekrano skaitytuvais ar kitomis pagalbinėmis technologijomis. Galima pasekmė – nemalonios naudotojų patirtys skirtingose šalyse. Kyla ne tik problemų funkcinių sutrikimų turintiems žmonėms, įskaitant neįgaliuosius, bet ir vis didesnės socialinės atskirties pavojus.

Valstybės narės negali pasidalyti patirtimi, įgyjama reaguojant į visuomenės ir technologinius pokyčius.

ES lygmeniu nesuderinus žiniatinklio prieinamumo reikalavimų, interneto svetainių prieinamumo rinkos susiskaidymo ir neapibrėžtumo sumažinti neįmanoma. Suderinimas padėtų vykdyti esamus politinius įsipareigojimus ir užtikrinti Europos ir tarptautinių standartizacijos veiksmų prieinamumo srityje, pvz., Įgaliojimo Nr. 376 ir naujojo standarto ISO/IEC 40500), būsimo Prieinamumo akto ir persvarstytų viešųjų pirkimų direktyvų veiksmingumą. Pasiūlymas galėtų būti taikomas tik **viešojo sektoriaus interneto svetainėms**, nes ir to pakaktų, kad būtų sukurta pakankamai didelė rinka interneto svetainių kūrėjams.

Kadangi valstybės narės negali sukurti vienos bendros žiniatinklio prieinamumo rinkos, Sąjunga siūlo laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų priimti priemones pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo **114 straipsnio 1 dalį**. **Joje** nustatyta, kad Europos Parlamentas ir Taryba priima „priemones valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ar veikimui, suderinti“.

Veiksmų reikia imtis neatidėliojant, nes nedidelės apimties veiksmai dabar gali padėti užtikrinti, kad nereikėtų imtis plataus masto atitaisomųjų veiksmų vėliau.

4. TIKSLAI

Bendrieji tikslai – tobulinti su žiniatinklio prieinamumu susijusių produktų ir paslaugų vidaus rinką ir didinti prieinamų interneto svetainių skaičių. **Konkretūs tikslai** – įtraukti viešojo sektoriaus interneto svetainių tipų minimalaus sąrašo suderintus reikalavimus ir skatinti ne tik šiam sąrašui priskirtinų viešojo sektoriaus interneto svetainių prieinamumą. Pagrindinis **veiklos tikslas** – iki 2015 m. užtikrinti visų minėto sąrašo viešojo sektoriaus žiniatinklio visiškas prieinamumas.

5. POLITIKOS VARIANTAI

Europos skaitmeninėje darbotvarkėje[3] nurodyta: „Komisija, remdamasi galimybių apžvalga, iki 2011 m. pateiks pasiūlymų, kaip užtikrinti, kad iki 2015 m. viešojo sektoriaus interneto svetainės (ir interneto svetainės, kuriose piliečiams teikiamos pagrindinės paslaugos) būtų visiškai prieinamos“.

Buvo nustatyti trys variantai:

1 – ***Bazinio lygio scenarijus*** (jokių papildomų veiksmų)

2 – ***Rekomendacija*** (neprivaloma priemonė)

Taikant šį variantą priimama rekomendacija, kurioje išreiškiamas bendras požiūris į žiniatinklio prieinamumą, visų pirma į Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių (WCAG 2 redakcija, AA lygis) taikymą atitinkamų viešojo sektoriaus interneto svetainių tipų minimaliam sąrašui.

3 – ***Teisiškai įpareigojanti priemonė***

Teisiškai įpareigojančia priemone siekiama suderinti valstybių narių žiniatinklio prieinamumo įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas ir, remiantis suderintais interneto svetainių prieinamumo reikalavimais, nustatomos viešojo sektoriaus interneto svetainių, kurios turėtų būti prieinamos, minimalaus sąrašo sudarymo taisyklės. Valstybės narės suderintas nuostatas gali pritaikyti ir kitų tipų viešojo sektoriaus interneto svetainėms. Pasiūlyme nurodyti bendrieji žiniatinklio prieinamumo standartai, taip pat atitinkamų standartų pripažinimas ir nuoroda į juos. Pasiūlyme vadovaujamasi įprastu požiūriu į standartizavimą. Tas požiūris pagrįstas atitikties prielaida ir atitinka atnaujintą požiūrį, taikytiną IRT standartams.

Valstybės narės įstatymus ir kitus teises aktus priima iki 2014 m. birželio 30 d., o savo priemones pradeda taikyti iki 2015 m. gruodžio 31 d. Jos per savo standartizacijos organizacijas ir atitinkamus komitetus ir platformas dalyvaus rengiant žiniatinklio prieinamumo darnųjį standartą ir apibrėžiant stebėsenos metodiką ir ataskaitų teikimo tvarką. Be to, valstybės narės skatina žiniatinklio prieinamumą apskritai ir bendradarbiauja su sektoriaus ir pilietinės visuomenės atstovais, siekdamos keistis geriausia patirtimi ir apžvelgti naujausius pokyčius.

Direktyva yra tinkama priemonė dėl jos lankstumo. Ją taikant būtų atsižvelgiama, kad kai kurios valstybės narės jau yra priėmusios susijusius teisės aktus. Be to, valstybės narės galėtų išplėsti interneto svetainių tipų minimalų sąrašą ir imtis įgyvendinimo (pvz., skundų nagrinėjimo) savo pasirinktu būdu.

Reglamentas būtų tiesiogiai taikomas ir galbūt suteiktų galimybę laiku įvykdyti Europos skaitmeninės darbotvarkės įsipareigojimus. Tačiau interneto svetainių kūrėjams susidarytų didelių atitikties užtikrinimo išlaidų, net jei jie veiktų tik savo šalyje.

[3] https://ec.europa.eu/digital-agenda/

5.1. Atidėti ir atmesti variantai

Visuomeninės organizacijos, tokios kaip Europos vyresnio amžiaus žmonių organizacija (AGE), Europos vartotojų atstovavimo standartizacijos srityje koordinavimo asociacija (ANEC), EBU[4] ir EDF[5] paprašė, kad taikymo sritis apimtų ir kitas atitinkamas interneto svetaines (pvz., tas, kuriose teikiamos pagrindinės paslaugos piliečiams). Šis papildomas variantas atmestas, nes tuo būdu taikymo sritis būtų išplėsta – į ją būtų įtrauktas įvairiomis ypatybėmis pasižymintis privatusis sektorius; tačiau jį jau numatyta įtraukti į paraleliai rengiamą Europos prieinamumo aktą.

Trys papildomi variantai buvo apsvarstyti, tačiau atmesti, nes jie nepadėjo spręsti rinkos susiskaidymo problemos, juos taikant galėjo kilti abejonių dėl proporcingumo arba būtų užkraunama didelė administracinė našta. Tai buvo teisiškai įpareigojanti priemonė, pagrįsta kova su diskriminavimu pagal SESV 19 str., viešųjų pirkimų teisės aktų taikymu ir pasiūlymo taikymo srities išplėtimu siekiant įtraukti kūrimo priemones arba pagalbines technologijas.

6. POVEIKIO TYRIMAS

6.1. 1 politikos variantas. Bazinio lygio scenarijus – politika nekinta

Vis dar silpnos koordinacijos ES mastu poveikis būtų ribotas dėl lėtos pažangos žiniatinklio prieinamumo srityje ir vis didesnio susiskaidymo, kurį lemtų naujos nacionalinės priemonės.

Ekonominis poveikis. Interneto svetainių kūrėjams tebekiltų didelių kliūčių tarpvalstybiniu mastu prekiauti produktais ir paslaugomis, o vietinė paklausa būtų mažesnė. Viešojo administravimo institucijos negalėtų pasinaudoti geresniais pasiūlymais ir galimybe pristatyti savo ir sužinoti apie kitų požiūrį. Jos negalėtų pasinaudoti tuo, kad atjungties režimu teikiama informacija ir paslaugos būtų pradėtos teikti internetu.

Socialinis poveikis. Negalinčių naudotis internetu (pvz., darbo paieškai) skaitmeninė atskirtis nemažėtų.

Politinis poveikis. Kiltų paslaugų teikimo veiksmingumo ir socialinės atsakomybės užtikrinimo problemų. Nebūtų galima užtikrinti įsipareigojimų, pvz., nustatytų Europos skaitmeninėje darbotvarkėje.

6.2. 2 politikos variantas. Rekomendacijos priėmimas (neprivaloma priemonė)

Rekomendacijos poveikis priklauso nuo valstybių narių pasirengimo. Ją taikant nebūtų užtikrintas susiskaidymo problemos sprendimas. Sprendžiant iš tyrimų ir konsultacijų, šis požiūris per pastaruosius dešimt metų nepadėjo išspręsti problemų ir pašalinti jas lėmusių priežasčių.

Ekonominis poveikis. Interneto svetainių kūrėjai vis tiek susidurtų su suskaidyta vidaus rinka. Jei visos valstybės narės visapusiškai paremtų rekomendaciją, gryna nauda būtų panaši į tą, kuri nurodyta 6.3 skirsnyje.

---

4 Europos aklųjų sąjunga.

5 Europos neįgaliųjų forumas.

Socialinis poveikis. Negalinčių naudotis internetu (pvz., darbo paieškai) skaitmeninė atskirtis galbūt nemažėtų.

Politinis poveikis ir poveikis reputacijai. Panašus pavojus kaip ir pagal 1 variantą.

6.3. 3 politikos variantas – vidaus rinka pagrįsta teisėkūros priemonė

Ekonominis poveikis

Jeigu šešiose valstybėse narėse, kuriose **žiniatinklio prieinamumo priemonių nepriimta**, viešojo sektoriaus interneto svetainių prieinamumas būtų lygus nuliui, jos turėtų investuoti 37–88 mln. EUR, kad užtikrintų visišką atitiktį. Apskaičiuota, kad, jei bus pertvarkoma trečdalis tokių interneto svetainių, o likusios tik prižiūrimos ir stebimas jų prieinamumas, kasmet išlaidos sudarys 41 mln. EUR.

Likusiai 21 valstybei narei, kurioje priimtos **žiniatinklio prieinamumo priemonės**, papildomos investicijos bus minimalios, nes atitinkamoms viešojo sektoriaus interneto svetainėms taikomos galiojančios nacionalinės taisyklės. Siūloma priemonė paspartins įgyvendinimą ir leis sumažinti kainas, o kartu bus pateiktas aiškus įgyvendinimo grafikas. Šalys, kuriose laikomasi Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 1.0 redakcijos (pvz., Jungtinė Karalystė), sutaupytų lėšų, o svetainių kūrimas (pertvarkymas) pagal Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakciją kainuotų maždaug 8 % mažiau. Valstybėms narėms, kurios vadovaujasi Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakcija (variantais), kainos ilgainiui ims mažėti dėl to, kad padidės konkurencija ir atpigs žiniatinklio prieinamumo priemonės.

Ataskaitų apie bendrų stebėsenos ir informavimo įsipareigojimų vykdymą teikimo schemos kainuotų apie 1,65 mln. EUR.

Norint per metus visoje ES užtikrinti atitinkamų interneto svetainių visuotinę atitiktį, papildomai reikėtų 260–560 mln. EUR investicijų. Dėl mažesnių paslaugų pateikimo rinkai sąnaudų **interneto svetainių prieinamumo paslaugų teikėjai** turėtų naudos dėl didesnės rinkos jų paslaugoms ir mažesnių tų paslaugų pateikimo rinkai kainų.

Ekonominė nauda valdžios sektoriui būtų didelė, nes būtų aptarnaujama daugiau gyventojų. Toliau pateiktoje 1 lentelėje**Error! No bookmark name given.** nurodyta nauda ir sąnaudos, jei įsikišus Europos Sąjungai visiškas žiniatinklio prieinamumas būtų užtikrintas per metus. Tuo atveju nauda už sąnaudas būtų didesnė ir pagal palankų, ir pagal nepalankų scenarijus. Poveikis būtų dar didesnis, jei nauda būtų paskirstyta per 3 ar 5 metų laikotarpius.

Neįgalieji	Apatinė riba (paprastos svetaines)	Viršutinė riba (didelės svetainės)	Nauda	Sąnaudos	Sąnaudos
Aprėptis proc.	Grynoji nauda	Grynoji nauda	Pagrindines viešojo sektoriaus paslaugos	Apatinė riba (paprastos svetaines)	Viršutinė riba (didelės svetainės)
100	487 327 060	191 147 305	747 750 307	260 423 247	556 603 002
75	300 389 484	4 209 728	560 812 730	260 423 247	556 603 002
50	113 451 907	-182 727 849	373 875 153	260 423 247	556 603 002
25	-73 485 670	-369 665 425	186 937 577	260 423 247	556 603 002
5	-223 035 731	-519 215 487	37 387 515	260 423 247	556 603 002

1 lentelė. Grynoji nauda užtikrinus visišką atitiktį Žiniatinklio turinio prieinamumo gairių 2.0 redakcijai ES 27 valstybėse narėse.

Šešių valstybių narių, kuriose žiniatinklio prieinamumo politika neįgyvendinama, sąnaudos ir nauda, susijusi su pastangomis per trejus metus užtikrinti visuotinį pagrindinių viešojo sektoriaus paslaugų žiniatinklio prieinamumą, yra apskaičiuota 2 lentelėje.

Tikslinė grupė (neįgalieji)	Apatinė riba (paprastos svetainės)	Viršutinė riba (didelės svetainės)	Nauda	Sąnaudos	Sąnaudos
Aprėptis proc.	Grynoji nauda	Grynoji nauda	Pagrindines viešojo sektoriaus paslaugos	Paprastos svetainės	Didesnės svetainės
100	31 502 980	14 597 479	43 780 725	12 277 745	29 183 246
75	20 557 798	3 652 298	32 835 544	12 277 745	29 183 246
50	9 612 617	-7 292 883	21 890 362	12 277 745	29 183 246
25	-1 332 564	-18 238 064	10 945 181	12 277 745	29 183 246
5	-10 088 709	-26 994 209	2 189 036	12 277 745	29 183 246

2 lentelė. Visuotinės atitikties šešiose ES valstybėse narėse, kurios nebuvo priimta jokių žiniatinklio prieinamumo priemonių, užtikrinimo sąnaudos.

Ekonominė nauda interneto svetainių kūrėjams būtų didelė, nes jie galėtų pagerinti savo masto ekonomiją ir teikti patrauklius pasiūlymus gretimose rinkose. Ši priemonė galėtų užtikrinti **teigiamą šalutinį poveikį** ir kitų viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių atžvilgiu.

Socialinis poveikis ir jautrumo analizė. Geresnės daugelio piliečių, ypač vyresnio amžiaus ir funkcinių sutrikimų turinčių žmonių, dalyvavimo ekonominiame ir socialiniame gyvenime galimybės. Geresnės darbo galimybės visoje Europoje neįgaliems žiniatinklio prieinamumo ekspertams.

Jei užimtumas padidėtų 1 %, piniginis poveikis būtų 400 mln. EUR, jei interneto prieiga padidėtų 1 %, dėl sutaupyto laiko būtų sutaupyta 30 mln. EUR, o jei interneto pirkimai padidėtų 10 %, būtų užtikrinta 300 mln. EUR nauda.

7. PASIRINKTAS VARIANTAS

Rekomenduojamas 3 politikos variantas.

8. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Valstybės narės nuolat stebi atitinkamų interneto svetainių atitiktį žiniatinklio prieinamumo reikalavimams. Komisijos kartu su valstybėmis narėmis parengta bendra metodika skelbiama *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Valstybės narės kasmet pateikia ataskaitą apie atrinktas atitinkamas interneto svetaines ir jų stebėsenos rezultatus. Į jų ataskaitas turėtų būti įtraukti jų sprendimai dėl galimo viešojo sektoriaus interneto svetainių tipų sąrašo išplėtimo ir dėl kitų papildomų priemonių.

8.1. Būsimas vertinimas

Komisija direktyvos taikymą peržiūri per trejus metus nuo jos įsigaliojimo.